

ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ЯК ОСНОВА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

А. О. Золковер, к.е.н., доцент
Київський національний університет технологій та дизайну

Фінансово-економічна безпека держави – це поняття, що містить комплекс заходів та інструментів по захисту економічних інтересів держави на макrorівні та корпоративних структур на мікрорівні.

Однією з головних складових фінансово-економічної безпеки держави є рівень фінансової грамотності населення. Підвищення фінансової грамотності населення є однією зі стратегічних задач держави.

Основною метою діяльності, спрямованої на підвищення рівня фінансової грамотності населення, є розвиток людського потенціалу, підвищення рівня добробуту та фінансової безпеки громадян України, підвищення довгострокового інвестиційного попиту і зміцнення стабільності фінансової системи через різке підвищення ефективності домогосподарств у прийнятті фінансово-економічних рішень за рахунок кардинального підвищення рівня фінансової грамотності населення, впровадження масових ефективних стереотипів прийняття економічних рішень громадянами України.

Під фінансовою грамотністю населення розуміється здатність громадян України:

- ефективно управляти особистими фінансами;
- здійснювати облік витрат і доходів домогосподарства і здійснювати короткострокове і довгострокове фінансове планування;
- оптимізувати співвідношення між заощадженнями і споживанням;
- розбиратися в особливостях різних фінансових продуктів і послуг (у тому числі інструментів ринку цінних паперів і колективних інвестицій), мати актуальну інформацію про ситуацію на фінансових ринках;
- приймати обґрунтовані рішення щодо фінансових продуктів і послуг та усвідомлено нести відповідальність за такі рішення;
- компетентно планувати і здійснювати пенсійні накопичення.

Для досягнення мети, пов'язаної з підвищенням рівня фінансової грамотності населення, необхідно розробити і реалізувати комплекс заходів, спрямованих на вирішення таких основних завдань:

- привернення уваги громадян до проблематики фінансової грамотності, підвищення рівня усвідомлення громадянами необхідності підвищення своїх фінансових знань;

- забезпечення економічної безпеки домогосподарств, руйнування патерналістського стереотипу, плекання культури прийняття домогосподарствами самостійних відповідальних рішень в галузі економіки та фінансів, формування у російських громадян нового типу мислення, що містить установки на активне економічну поведінку, відповідне їх фінансовим можливостям;

- підвищення обґрунтованості фінансових рішень, прийнятих домогосподарствами;

- організація системи фінансового освіти і освіти, що сприяє передачі знань і навичок фінансової грамотності всім категоріям населення України;

- зміна ставлення державних службовців та працівників правоохоронних органів до масової економічної активності громадян, забезпечення єдності державної політики щодо економічної поведінки домогосподарств (у тому числі інформаційної політики);

- формування соціально відповідальної поведінки постачальників фінансових продуктів і послуг по відношенню до споживачів, створення прозорих і неупереджених моделей просування і надання фінансових продуктів і послуг.

Підвищення загальної економічної активності населення, підтримка підприємництва, ідей створення власного бізнесу домогосподарств та компетентності громадян необхідної для відкриття свого бізнесу.

Практичний досвід, напрацьований у ході реалізації ініціатив у галузі фінансової просвіти, здійснюваних в Україні, а також програм підвищення фінансової грамотності, реалізуються в різних зарубіжних країнах і на рівні

наднаціональних організацій, свідчить про те, що для забезпечення ефективності здійснюваних заходів, спрямованих на підвищення фінансової грамотності населення, слід керуватися наступними базовими підходами та принципами:

а) необхідно забезпечити комплексний підхід в області фінансової просвіти, який передбачає підвищення фінансової грамотності населення в широкому сенсі, – починаючи з навичок планування бюджету домогосподарств, до вміння оцінювати і приймати обґрунтовані рішення щодо вибору фінансових продуктів і послуг в різних секторах фінансового ринку (банківському, страховому, фондовому, пенсійне тощо);

б) при організації освітніх ініціатив та заходів слід робити акцент на вирішенні конкретних практичних проблем домогосподарств;

в) заходи в рамках програм підвищення фінансової грамотності повинні проводитися з обов'язковим урахуванням різних цільових аудиторій громадян: учнів, тих, хто вперше приступає до роботи, безробітних, молоді, громадян, які здійснюють залучення кредитів, пенсіонерів, військовослужбовців, учасників «народних» IPO, громадян, що зіткнулися з серйозними фінансовими проблемами, тобто бути чітко позиціоновані і мати виражений адресний характер;

г) слід робити акцент на підвищенні усвідомлення громадянами необхідності підвищення своєї фінансової грамотності;

д) з'єднання фінансової та юридичної грамотності є важливим чинником ефективності освітніх програм;

е) найважливішим фактором успіху є підготовка викладацького складу – «навчання вчителів» – підвищення кваліфікації тих, хто веде програми навчання;

ж) необхідно активно використовувати зворотний зв'язок з учнями, заходи програм фінансової просвіти повинні оцінюватися на предмет їх ефективності.